

Motion till riksdagen 2009/10:U263

av **Dan Kihlström m.fl. (kd)**

Prioriterade biståndspolitiska insatser

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att öka kraven på de internationella samfunden för ökade skuldavskrivningar för de allra fattigaste länderna.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utbildningsinsatser för att öka kunskapen och kännedomen om FN:s förklaringar och deklARATIONER om mänskliga rättigheter.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om krav på att biståndsinsatser ännu mer kanaliseras via de enskilda icke-statliga organisationerna för att stödja det civila samhället i de fall där samarbetslandet styrs av en demokratiskt tvivelaktig regim, eller då risken är stor att insatsmedel försvinner på grund av korruption.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att varje politikområde måste bära sina egna kostnader.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om demokratibistånd och partinära bistånd.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om korruptionsbekämpning inom biståndet.

Fel! Okänt namn på

Motivering

För oss kristdemokrater är solidaritet med utsatta människor i andra delar av världen en omistlig del av vår ideologi och politik. Vi som lever i Sverige är lyckligt lottade och har alla förutsättningar och möjligheter att bistå människor med sämre förutsättningar. Vår utgångspunkt är att vi har ett moraliskt ansvar för att stötta medmänniskor, genom att ha en generös biståndspolitik.

Svenskt bistånd har bidragit till att minska fattigdomen i världen. I dagens globaliserade värld är ökad handel en viktig faktor för att många människor ska kunna lyfta sig ur den extrema fattigdomen.

Utveckling och tillväxt underlättas betydligt av att det finns stabila institutioner och att det finns möjlighet till ansvarsutkrävande av politiskt förtroendevalda. Därför finns det en viktig koppling mellan demokratiskt styrelsesätt och möjligheten till utveckling. Här spelar det svenska demokratibiståndet en central roll, bland annat genom det bistånd som kanaliseras via enskilda organisationer. Till exempel har biståndet bidragit till att organisationer i det civila samhället och oberoende medier fått utbildning och kunskap i hur politiskt förtroendevalda och myndigheter kan ställas till svars när misstankar om korruption funnits.

I länder med auktoritärt eller bristande demokratiskt styre frodas ofta korruption och nepotism, beroende på att insynen är dålig och att det saknas mekanismer som gör att medborgarna kan utkräva politiskt ansvar. Här spelar det svenska biståndet en viktig roll, genom stöd till stärkandet av demokratiska politiska krafter, fria medier och det civila samhället, vilka granskar att maktavarna levererar det medborgarna önskar.

Det hörs ofta röster i debatten att Sveriges bistånd bör upphöra till stater med auktoritärt samhällsstyre. Vår uppfattning är att bistånd som är riktat till det civila samhället och demokratiska krafter är det bästa sättet att garantera en verklig förändring i rätt riktning. Vi har ett tydligt ansvar att se till att de pengar som skattebetalarna ger inte faller i orätta händer och att det åstadkommer reella resultat. Därför välkomnar vi alliansregeringens arbete för en förbättrad resultatstyrning och som är en fortsättning på de reformer som Kristdemokraterna påbörjade under perioden 1991–1994.

Bistånd riktat till kvinnor och barn är av central betydelse. Dels eftersom dessa drabbas hårdast av fattigdom, krig och sjukdomar, dels eftersom kvinnors och ungdomars direkta deltagande och inflytande stärker folkstyret. Otaliga exempel visar att bistånd riktat till kvinnor ger effektivare samhällsekonomiska resultat.

Fattigdomen går att utrota. Tekniken och resurserna finns. Det är oerhört viktigt att svenskt bistånd är effektivt och verkligen når fram till de behövande. Vi anser att oberoende utvärderingar av svenskt bistånd behövs.

Kvalitet i bistånd kan betyda olika saker. Det nås genom att öka ägarskapet för insatserna i fattiga länder, det kan betyda ökad givarsamordning men det kan också betyda ökad effektivitet och fattigdomsfokus av biståndet från givarländerna.

Biståndets kvalitet handlar både om hur biståndet används i länderna och om hur det används i industriländerna.

Biståndspolitiska mål och principer

Solidaritet är en av huvudprinciperna i kristdemokratisk ideologi. Oberoende av faktorer som ras, kön, ålder, religion osv. har varje människa ett och samma värde. Eftersom människovärdet är universellt kan det inte relativiseras av geografiska eller kulturella gränser. Därför har vi alla ett gemensamt ansvar för varandra. Det är allas ansvar och plikt att verka för att trygga människovärdet i alla delar av världen. Det är den insikten, den visionen, som engagerar hundratusentals människor i vårt land att göra betydelsefulla insatser för människor i de fattiga länderna. För kyrkor, folkrörelser, organisationer och en mängd ideella föreningar är solidariteten med utsatta människor en självklarhet.

Det övergripande målet för Sveriges internationella utvecklingssamarbete är att höja de fattigas levnadsnivå. Vi kristdemokrater anser dock att åtgärder för främjandet av mänskliga rättigheter och en demokratisk samhällsutveckling också måste vara en övergripande målsättning. Det är inte enbart det materiella välståndet som räknas utan även människors värdighet och möjlighet att leva i frihet. Dessutom är mänskliga rättigheter ett mål i sig som både främjar och går hand i hand med en positiv samhällsutveckling. Nationella demokratiska institutioner gynnar även fattigdomsbekämpningen. Därför är mänskliga rättigheter en ofrånkomlig del av biståndet.

Skuldavskrivningar

De fattiga ländernas möjlighet att delta i världshandeln har avgörande betydelse för deras förmåga att skapa egna resurser för sin utveckling och för att komma ur den ekonomiska krisen. Viktiga inslag i den tillväxtskapande processen är privatisering av jordbruket, avskaffande av statlig priskontroll, stimulering av småföretagsverksamhet samt skapandet av en god balans mellan den statliga och privata sektorn.

Det är viktigt att bistå de fattigaste länderna med betalningsbalansstöd och skuldlätnadsåtgärder, för att stödja reformer som möjliggör ekonomisk tillväxt. Dessa åtgärder bör kombineras med satsningar på en rad områden: investeringar i infrastruktur, ökat sparande, grundläggande utbildning och hälsovård, miljöförbättringar och stärkande av kvinnans ställning.

Inte minst är det viktigt att utveckla de fattiga ländernas förvaltningar och samhällsinstitutioner för att dessa länder skall kunna utveckla och föra en god ekonomisk politik.

Kristdemokraterna menar att Sverige bör verka för kraftiga skuldlettningar för de fattigaste, skuldyngda länderna. Åtgärderna bör omfatta alla typer av skulder, dvs. multilaterala, bilaterala (offentliga) och kommersiella skulder.

Fel! Okänt namn på

För många utvecklingsländer utgör skuldbördan ett enormt problem som kraftigt begränsar och ibland omöjliggör deras möjligheter att utvecklas. I framför allt de fattigaste länderna överskrider i många fall enbart räntekostnaderna för lånen intäkterna från dessa länders export. Utlandsskulden för de fattigaste länderna är både i absoluta tal och som andel av BNP och export avsevärt större idag än för 10 eller 20 år sedan. För att de värst skuldsatta länderna ska ta sig ur skuldkrisen krävs att de för en konsekvent ekonomisk politik som kan främja utveckling och tillväxt. För att skriva av skulderna måste villkor och krav ställas på en sund ekonomisk politik, en demokratisk utveckling och respekt för mänskliga rättigheter, liksom på tydliga och konkreta handlingsplaner för att bekämpa fattigdomen.

Kristdemokraterna anser att skuldavskrivningar är nödvändiga för att dessa länder ska ha en möjlighet till ekonomisk tillväxt. Det som åstadkommit hittills på Världsbankens och Internationella valutafondens initiativ är inte tillräckligt. Löften om radikala avskrivningar har ännu inte infriats. Vi kräver att Sverige bör vara ett föredöme i det internationella samfundet och leda den globala opinionen för skuldavskrivningar.

Samarbete med enskilda organisationer

De enskilda organisationerna, ramorganisationerna, utgör enligt Kristdemokraterna en ytterst viktig del av det bilaterala biståndsarbetet. Deras arbete på lokal nivå ger dem en unik position som måste utnyttjas på ett bättre sätt i det svenska utvecklingssamarbetet. Det rör såväl samråd kring landstrategier som möjligheterna att bygga upp starka civila samhällen. Dessutom är ramorganisationernas folkliga förankring stor och deras effektivitet känd, vilket gör att folk litar på att pengarna kommer fram.

De enskilda organisationernas kunskaper, erfarenheter och kompetens kan med fördel tas tillvara och användas i planeringen och genomförandet av nationella såväl som internationella biståndsinsatser. Det är också känt att biståndsinsatser på lokal nivå ofta kan vara betydligt effektivare än de som görs på nationell nivå, framför allt beroende på att förutsättningarna för projekt är tydligare på lokal nivå. Vi anser att samråd med de enskilda organisationerna bör ske kontinuerligt i biståndsplaneringen, framför allt i samband med landstrategiarbetet. Det är också viktigt med krav på att biståndsinsatser ännu mer kanaliseras via de enskilda icke-statliga organisationerna för att stödja det civila samhället i de fall där samarbetslandet styrs av en demokratiskt tvivelaktig regim eller då risken är stor att insatsmedel försvinner på grund av korruption.

All utvecklingspolitik är inte bistånd

I och med den nya biståndspolitiken, politik för global utveckling (PGU), där målet är en samstämmig politik för hållbar utveckling och fattigdomsbekämpning, måste det slås fast att åtgärder som främjar målen för svensk ut-

vecklingspolitik inte är synonymt med enbart bistånd. Det finns annars en risk att andra politikområden börjar nagga biståndet i kanten. Alla politikområden behöver dra åt samma håll. Kristdemokraterna menar att det är viktigt att tydliggöra att varje politikområde måste bära sina egna kostnader för genomförandet av den beslutade politiken. Handelsbefrämjande åtgärder eller militärens internationella åtgärder skall därför inte ses som bistånd, trots att de mycket väl kan bidra till målluppfyllelse av utvecklingsmålen.

Demokratiutveckling, demokratibistånd och partinära bistånd

En god demokratisk samhällsordning är ett mål i sig eftersom det främjar människors frihet och oberoende. Spridningen och fördjupningen av de demokratiska principerna är en av de enskilt viktigaste åtgärderna för att hantera interna konflikter och för att utveckla ett mer rättvist och effektivt resursfördelningssystem i samhället. Det är angeläget att det riktade demokratistödet prioriteras för att utveckla och stärka demokratin hos mottagarländerna.

Vi som medborgare i en demokratiskt uppbyggd stat har ett särskilt ansvar att sprida och främja grundläggande demokratiska principer i samröre med totalitära regimer, och våra signaler och krav bör vara tydliga.

Spridningen och fördjupningen av de demokratiska principerna är en av de enskilt viktigaste åtgärderna för att hantera interna konflikter och för att skapa långsiktigt rättvisare samhällen med mer effektiva resursfördelningssystem. Riktat demokratistöd krävs i ytterligare utsträckning för att främja demokratiutvecklingen i samarbetsländerna.

Rättsväsende, utbildning och uppbyggnaden av robusta offentliga institutioner bör prioriteras. Korruption, maktmissbruk, valfusk och andra former av antidemokratiska företeelser bör bekämpas med ökad kraft. Det behövs ofta mer skydd för minoriteter, bättre maktfördelning, öppenhet och politisk ansvarsskyldighet. Det är viktigt att ha i åtanke att ingen mängd bistånd i världen kan kompensera för regeringar som inte prioriterar mänsklig utveckling och som inte respekterar mänskliga rättigheter eller bekämpar korruption.

I uppbyggnaden av ett demokratiskt samhälle behövs också demokratiska beslutsfattare och demokratiska politiska partier. Det partinära biståndet, där de svenska riksdagspartierna har möjlighet att samarbeta med politiska partier i utvecklingsländer i avsikt att främja demokratisk utveckling, bör av dessa skäl också utökas. Möjligheten att kanalisera biståndsmedel till systerpartier i utvecklingsländer i avsikt att främja och stärka demokratin bör öka. Att bygga en demokrati med ett flerpartisystem underlättas av politiska erfarenheter och kompetens från stabila demokratier.

Samarbete mellan olika länders parlament och kommunorganisationer eller motsvarande är också viktigt i arbetet med att stödja demokratiutveckling. Parlamentarikerorganisationer som Interparlamentariska unionen (IPU), Parliamentarians for Global Action (PGA) och European Parliamentarians for Africa (Awepa) kan fungera som stödjande utbytesarenor i utvecklingen av demokrati i världen och borde ses som en viktig aktör i främjandet av stabila

Fel! Okänt namn på

demokratier. Dessa organisationer bör också kunna kanalisera demokratibistånd.

I många fattiga länder har svenskt näringsliv etablerat sig eller skaffat sig underleverantörer. Flera av dessa svenska företag tar i dessa länder ett större och större etiskt och socialt ansvar bl.a. p.g.a. att konsumenterna i västvärlden ställer större och större krav på att produkter som man köper ska ha tillverkats under acceptabla etiska och sociala villkor. Lönerna höjs så att det ska gå att leva på lönen. Barnarbete förbjuds. Arbetstiderna regleras. Man ser till att fackföreningar kan bildas. Arbetsmiljön förbättras. Inhemska företag, i samma områden som dessa svenska företag, påverkas att följa efter om de ska få några att vilja arbeta för dem. De inhemska företagen bildar tillsammans med svenska och andra utländska företag nätverk som exempelvis Corporate Social Responsibility-nätverk. I dessa nätverk sker en mycket nyttig förbättring av det etiska och sociala ansvar som är en självklarhet i väst. Dessa etikhöjande insatser är många gånger mer betydande för landets utveckling än vad det traditionella biståndet åstadkommer. Det är viktigt att biståndet blir ett komplement till vad näringslivet här åstadkommer. Biståndet kan i dessa områden då mer inrikta sig på förslagsvis demokratiutveckling och utbildning. Utbildningsinsatser bör ske för att öka kunskap och kännedom om FN:s förklaringar och deklARATIONER om mänskliga rättigheter.

Korruptionsbekämpning inom bistånd

Att bekämpa korruption är en central del inom svensk utrikes- och biståndspolitik. Att korruption förekommer i samband med bistånd leder till att svenska skattepengar kanaliseras till fel mottagare samtidigt som den undergräver biståndets effektivitet och förtroende.

Därför behövs det ett riktat bistånd till många utvecklingsländer för att förhindra korruption. Exempelvis behövs stöd för att bygga upp öppna och demokratiska budgetprocesser så att människor kan se vad landets resurser går till. Krav på transparens och konsultationer med parlament i mottagarlandet är åtgärder som ökar kvaliteten på biståndet. Givare har också ett ansvar att tillämpa öppenhet i långivningsprocesser så att parlament och organisationer i mottagarländerna kan se vad resurserna går till, vilket inte sker i tillräcklig utsträckning idag.

För att upprätthålla biståndsviljan i Sverige är det därför viktigt att man som biståndsgivare kan ställa krav på mottagaren i form av transparens och revision. Därför bör man även se över användande av biståndsmedel som budgetstöd, då det är mottagaren själv som förfogar över dessa medel, vilket ofta leder till ändamålsglidning.

Stockholm den 2 oktober 2009

Dan Kihlström (kd)

Désirée Pethrus Engström (kd)

Annelie Enochson (kd)